GLOBALNIE · ANALIZA

WYBORY NA TAJWANIE – W REPUBLICE CHIŃSKIEJ BEZ ZMIAN

Konrad Smuniewski · 31 stycznia 2024

Na wyspie o nieuregulowanym statusie prawnym 13 stycznia doszło do kolejnych już wyborów prezydenckich. Wygrał je były lekarz pochodzący z biednej rodziny górniczej, który został wciągnięty w wir polityki przez kryzys wojskowy w Cieśninie Tajwańskiej 27 lat temu.

Prezydentem elektem Republiki Chińskiej został Lai Ching-te, zwany też Williamem Lai, obecnie urzędujący wiceprezydent Tajwanu. **Lai uzyskał 40,5% wszystkich oddanych głosów. Kandydat obecnie rządzącej Postępowej Partii Demokratycznej pokonał Hou Yu-ih z niegdyś nacjonalistycznego Kuomintangu i Ko Wen-je z Tajwańskiej Partii Ludowej.** Lai może radować się zwycięstwem, chociaż jego wynik nie dorównuje temu, który osiągnęła jego poprzedniczka, Tsai Ing-wen w 2016 i 2020 r. Kolejno zdobywała 56% i 57% poparcia w wyborach powszechnych, co pokazywało zdecydowaną dominację tendencji suwerennościowych.

Wybory pokazały, że zmian w Republice Chińskiej raczej nie będzie. Konsekwentna, chociaż umiarkowana, polityka zmierzania ku pełnej suwerenności wyspy dostała mandat od społeczeństwa Tajwanu.

Kim jest Lai Ching-te?

Sam prezydent elekt opisywał siebie jako pragmatycznego działacza na rzecz niepodległości Tajwanu,

co wpisuje się w linię obecnie urzędującej prezydent, której Lai był zastępcą.

W sprawy polityczne zaangażował się w 1994 r., jako prezes stowarzyszenia lekarzy w miejscowości Tainan, położonej w południowo-zachodniej części wyspy. Poparł wtedy kandydata Demokratycznej Partii Postępowej Chen Ting-nana na stanowisko gubernatora.

> Podczas kryzysu w Cieśninie Tajwańskiej w 1996 r. Lai postanowił porzucić karierę medyczną, aby wejść do polityki. W wyborach do Zgromadzenia Narodowego w tym samym roku był wiodącym kandydatem w swoim regionie, który rozpoczął walkę o zniesienie Zgromadzenia Narodowego, funkcjonującego od 1947 do 2005 r. Zgromadzenie Narodowe było organem ustawodawczym Republiki Chińskiej w latach 1947–2005. Wraz z Yuanem Kontrolnym (izba wyższa) i Yuanem Legislacyjnym (izba niższa) ZN tworzyło trójizbowy parlament Republiki Chińskiej. Od 1948 – członkowie wybrani jeszcze w Nankinie – do 1991 r. zasiadano tam dożywotnio.

W 1998 r. dr Lai został wybrany do izby niższej parlamentu, reprezentując miasto Tainan. Zasiadał w Komisji Opieki Społecznej i Higieny Środowiska, w której odgrywał znaczącą rolę, zajmując się niezliczoną ilością spraw lokalnych. Reprezentant DPP kładł nacisk na profesjonalne zarządzanie, a mieszkańcy Tainan okazali swoje uznanie, wybierając go do legislatury na cztery kolejne kadencje (1999–2010).

Podczas swojego urzędowania w izbie niższej późniejszy prezydent elekt został uznany za „Najlepszego Ustawodawcę" przez Citizen Congress Watch, według którego wykazał się umiejętnościami przywódczymi i koordynacyjnymi jako whip klubu DPP. Przewodził także delegacjom do Japonii i Stanów Zjednoczonych w celu prowadzenia dyplomacji parlamentarnej. Przewodniczył Fundacji Zdrowia, Dobrobytu i Środowiska, a także należał do grupy lobbingowej promującej członkostwo Tajwanu w Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), odbywając siedem podróży do 22 krajów, w tym Korei, Japonii, Stanów Zjednoczonych i państw członkowskich Unii Europejskiej. **W 2004 r. Lai został również wybrany do udziału w programie International Visitor Leadership Program Departamentu Stanu USA.**

CZYTAJ TAKŻE: Czy Chiny to „papierowy smok"?

Z parlamentu do samorządu

W 2010 r. prowincja Tainan i miasto Tainan zostały połączone, tworząc specjalną jednostkę administracyjną Tainan. Lai został wybrany na pierwszego burmistrza i zbudował reputację uczciwego, sumiennego i skutecznego rządu lokalnego, który stał się znany jako Tainan New Deal. Ubiegając się o reelekcję w 2014 r., dr Lai uzyskał 72,9% głosów, co stanowi najwyższy wynik w historii tej jednostki administracyjnej i najwyższy wynik dla jakiegokolwiek powiatu lub miasta od czasu zniesienia stanu wojennego w 1987 r.

Jako burmistrz w latach 2010–2017 dr Lai aktywnie promował również dyplomację miejską, ściśle współpracując z japońskim rządem i sektorem prywatnym w celu promowania wymiany i umów między miastami współpracującymi, czym wzmacniał istotne więzi w dziedzinie kultury, turystyki, sportu, rolnictwa i pomocy w przypadku klęsk żywiołowych. **W 2014 r. spotkał się w Waszyngtonie z urzędnikami Departamentu Stanu i Rady Bezpieczeństwa Narodowego odpowiedzialnymi za sprawy Azji i Pacyfiku.**

Został również zaproszony przez rząd Izraela do udziału w Międzynarodowej Konferencji Burmistrzów w Izraelu w 2016 r. W 2017 r. ponownie odwiedził Waszyngton, aby przeprowadzić dogłębne dyskusje z ekspertami ze znanych ośrodków analitycznych na temat sytuacji na Indo-Pacyfiku, stosunków USA – Chiny oraz międzynarodowego systemu handlu po wycofaniu się USA z Partnerstwa Transpacyficznego.

Burmistrz premierem

Lai pełnił funkcję premiera Tajwanu w latach 2017–2019. Jego gabinet zorientowany był na wyniki. Przyjął pięć kluczowych celów politycznych: promocję tajwańskiej kultury, wzmocnienie pozycji tajwańskiej „doliny krzemowej", rozwój inteligentnego społeczeństwa cyfrowego, równości społecznej, a także dobrobytu społecznego.

W maju 2019 r. dr Lai udał się do Japonii, aby wygłosić przemówienie w parlamencie na temat stosunków tajwańsko-japońskich podczas panowania nowego cesarza Japonii Naruhito. Podkreślił, że nowe warunki międzynarodowe sprawiają, że współpraca tajwańsko-japońska w ramach strategii wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku jest niezbędna. Podtrzymał tym samym tradycyjną przyjaźń tajwańsko-japońską.

CZYTAJ TAKŻE: Jak i po co Chiny ratują kraje „globalnego Południa" przed bankructwem?

Wicepremier pierwszej prezydent

W 2019 r. strach ogarnął lewicę liberalną na Tajwanie, gdy Chiny zaczęły podejmować liczne zmiany w funkcjonowaniu Hongkongu. Lai przyjął zaproszenie prezydent Tsai Ing-wen, by zostać jej wiceprezydentem w przyszłorocznych wyborach. Prowadził wzmożoną kampanię na rzecz kandydatów DPP na całej wyspie, pomagając prezydent Tsai wygrać reelekcję, a DPP utrzymać większość parlamentarną. Duet Tsai-Lai odniósł zwycięstwo z rekordową liczbą 8,17 mln głosów (57%).

W lutym 2020 r. dr Lai przyjął zaproszenie na 68. Narodowe Śniadanie Modlitewne w Waszyngtonie, stając się najwyższym rangą urzędnikiem z Tajwanu, który wziął w nim udział od czasu zerwania oficjalnych stosunków dyplomatycznych 41 lat temu, i otwierając jednocześnie nowy rozdział w stosunkach Tajwan – USA. W maju późniejszy prezydent elekt został oficjalnie zaprzysiężony na wiceprezydenta 15. kadencji. W styczniu 2023 r. – po przegranej w wyborach samorządowych i rezygnacji przewodniczącej Tsai Ing-wen – Lai zaczął jednocześnie pełnić funkcję przewodniczącego DPP.

Prezydent elekt łagodzi kurs

Od kiedy został prezydentem elektem, Lai złagodził swój przekaz na temat zmierzania ku ogłoszenia niepodległości Tajwanu jako państwa. Zmienił swoje stanowisko, mówiąc, że nie ma potrzeby ogłaszania niepodległości, ponieważ „Tajwan jest już suwerennym, niezależnym krajem o nazwie Republika Chińska"[1]. Być może wpływ na zmianę miały obawy Stanów Zjednoczonych wiązane z planami stronnictwa zwanego Deep Green[2],reprezentowanego przez Laia.Także Pekin pamięta jego dawne wypowiedzi, które jednoznacznie klasyfikowały go jako zwolennika radykalnie proniepodległościowego skrzydła DPP.

> Chińscy urzędnicy wielokrotnie przedstawiali sobotnie wybory jako wybór między „pokojem a wojną" – powtarzając słowa Hou Yu-ih z KMT, kandydata preferowanego przez Pekin, i jednocześnie ganiąc Lai za wywołanie „konfrontacji i konfliktu w cieśninie".

Pekin odciął oficjalną komunikację z Tajpej po objęciu urzędu przez Tsai w 2016 r. i zintensyfikował kampanię mającą na celu izolację Tajwanu na arenie międzynarodowej, co będzie prawdopodobnie kontynuowane.

Sam prezydent elekt jednak odniósł się do relacji z Państwem Środka po otrzymaniu wyników, mówiąc, że chce współpracować z Chinami – największym partnerem handlowym Tajwanu – oraz utrzymać pokój i stabilność, ale obiecał, że nie da się zastraszyć Pekinowi.

> Nie zapominajmy jednak o tym, że DPP straciła większość w legislaturze, zdobywając 51 ze 113 mandatów, co oznacza, że Lai może być bardziej ograniczony niż Tsai i aby przeprowadzać zmiany legislacyjne, będzie musiał polegać na sojuszach politycznych.

Trzecie wygrane z rzędu wybory prezydenckie przez Demokratyczną Partię Postępową to niewątpliwy sukces tajwańskiej lewicy liberalnej. Po przegranych wyborach samorządowych i przybierającej na sile Tajwańskiej Partii Ludowej w obozie DPP liczono się z możliwą porażką również w wyborach prezydenckich. Wybór Laia Ching-te uratował jego partii najważniejszą funkcję, chociaż pozycja DPP ewidentnie osłabła, jeśli uwzględni się wyniki towarzyszących wyborów parlamentarnych i wcześniejszych samorządowych. Analizując jedynie wyniki wyborcze, można spekulować o zakończeniu ewidentnej dominacji przez DPP, jednak polityka na Formozie jest bardziej skomplikowana. Wpływy chińskie, amerykańskie i japońskie odgrywają coraz większą rolę, tworząc presję na zmiany – lub zachowanie konkretnych tendencji, jak w przypadku USA – w Republice Chińskiej. Przed nowym prezydentem stoi wyzwanie balansowania w polityce międzynarodowej tak, by nie stracić protekcji i nie drażnić Chińskiej Republiki Ludowej, której przewodniczący zadeklarował, że nie zrezygnuje z walki o odzyskanie wyspy.

---

[1] L. Chung, *Taiwanese presidential front runner William Lai uses US stopover to ditch pro-independence tag* [online], 20.08.2023, https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3231519/taiwanese-presidential-front-runner-william-lai-uses-us-stopover-ditch-pro-independence-tag [data dostępu: 29.01.2024].

[2] *Taiwan presidential contender sparks US concerns over China tensions* [online], https://www.ft.com/content/073c1abc-b230-48df-986e-42002b817e6a [data dostępu: 29.01.2024].

Oryginał: https://nlad-kopia1113.instawp.site/wybory-na-tajwanie-w-republice-chinskiej-bez-zmian/

NIEZALEŻNOŚĆ KOSZTUJE

Utrzymują nas przede wszystkim czytelnicy. Dzięki nim możemy publikować analizy, których nikt nam nie zamawia, i zostawiać je otwarte dla wszystkich.

WESPRZYJ NAS

wspieram.nlad.pl

Zeskanuj, aby wesprzeć